
V
B J
C

EXPLIKACYA

Przechodzącego Plánety Wenuſá pod Słońcem, dnia 6. Czerwcá w Roku 1761.

Przez

M. STANISŁAWA

z Łázow

DUNCZEWSKIEGO,

Oboygá Práwá Doktorá, w Akádemii Zámoyſkiey Aſtronoma y Mátematyki Profeſſorá, Jaśnie Oświeconego Trybunału Koronnego Geometrę, ná horyżont Zámoyſki

REDUKOWANA.

X.

PRZESCIE WENUSA POD SŁONCEM dnia 6. Czerwcá Roku 1761.

ZEbym fundámentálnie opisał to przeście Wenusá Plánety pod Słońcem, kładę tu przykład Bonońskiey Akademii, z fundacyi Pápiezkiey nákázanych obserwacyi naywybornieyszych, *Motuum Cœlestium* y wszytkich Planetow, ktory zrewidował *Aurelius Castaneda* Kleryk Reguły S. Pawłá, y w Kościele Metropolii Bonońskiey Penitencyarz, zá Náywyższego BENEDYKTA XIV. Pápieża, Arcybiskupa Bonońskiego, y wydrukować kázáł Seraphin Marya Maccarinelli Wikáryusz Generalny *Sancti Officii Bononiæ*. Tego záś táká znaduie się obserwacya w Efemerydach na Rok 1761. dzień 6. Czerwca, przez Eustachiego Zánottę Bonońskiey Akádemii Astronomá z Socyuszami.

A iż według obserwacyi Astronomiczney, dzień záczyná się od południa ná całym Zegárze, ciągnący się do nástępuiącego południa; zá czem kładę tu obserwacyą Bonońską pomienionego Autora, ná dzien 5. Czerwca przypádáiącą według Astronomow, ktorey był widziany

	Godz:	Min:
Początek weyściá pod ☉ Słońce Plánety ♀ Wenusá z centrum swoim pod horyzontem - - - -	14.	23.
To iest na puł Zegarzu dnia 6. Czerwcá rano - -	2.	23.
Srednie ♀ Wenusa przeyście pod ☉ Słońcem - - -	17.	41.
Ná puł Zegárzu ~~6. dnia Czerwcá~~	5.	41.
Odległość ścieszki Wenusa ♀ od centrum minut 8. drugich 50.		
Złączenie się w długości ♀ Wenusá z ☉ Słońcem - -	18.	1.
Ná puł Zegárzu dnia 6. Czerwca - - -	6.	1.
W ten czas miał Planeta ♀ Wenus szerokość południową minut 8. drugich 55.		
Wyście *centri* ♀ Wenusá z pod ☉ Słońca - - -	20.	56.
Ná puł Zegárzu dnia 6. Czerwca ráno - -	8.	56.
Wschodziło ☉ Słońce tego dnia w Bononii - -	16.	23.
To iest ná puł Zegárzu dnia 6. Czerwca - - -	4.	23.

Ze záś odlegość Południa Bonońskiego, respektem Zámoyskiego horyżontu, ná Elewacyą pułnocną Grádusow 50. minut 31. má dyfferencyi cząsu minut 45. w długości swoiey Gradusow 40. min: 43. ktorá dyfferencya powinná bydź wyięta od Bonońskiego meridyanu, ieżeli się ráchuie

ruchomość Planetow; przydaná zaś do Aſpektow y Záćmieniow, iák też ſchodzenia ſię ♀ Wenuſa z ☉ Słońcem. Záczem pierwſzym ſpoſobem rachuiąc tego przeyścia początek, dnia 6. Czerwca był

	Godz:	Min:
pod horyzontem przededniem - - -	1.	38.
Bo tego dnia z centrum Słońcá, wſchod odpráwił ſię	3.	54.
Srodek przeyścia ♀ Wenuſá pod ☉ Słońcem - -	4.	56.
Kiedy odległość ściefzki iego od centrū Słońca zoſtáwáła minut 8. drugich 48.		
Złączenie z Słońcem ☉ tego Plánety było - - -	5.	16.
O ten czás miał ſzerokość południową minut 8. drugich 53.		
Wyście Wenuſá ♀ z pod ☉ Słońca, ciągnęło ſię do -	8.	11.
Záczym báwił ſię ten Pláneta pod Słońcem, od zaczęcia wſtępu do końca - - - - - - - - - - - - -	6.	33.

Ze iednak przyzwoitſza ieſt Wenuſowi Plánecie, áby differencyá czáſu przydána byłá do Bonońſkiego merydyánu, záczym kłádę ią ták ná Zámoyſki horyzont *tempore vero.*

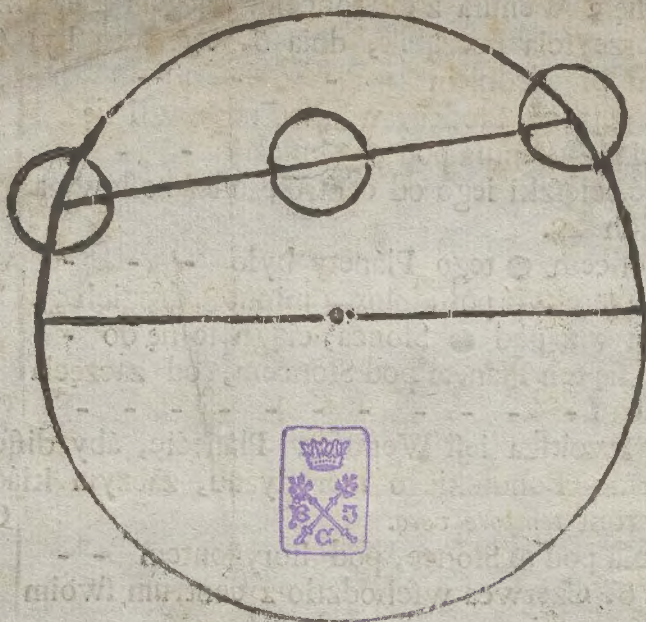
	Godz:	Min:
Wſtęp ♀ Wenuſa pod ☉ Słonce, pod horyzontem - -	3.	8.
Bo Słońce dnia 6. Czerwca wſchodziło z centrum ſwoim zá horyżont Zámoyſki - - - -	3.	54.
Srednie przeyście ♀ Wenuſa przez ☉Słońce, z przerzeczoną diſtancyą ściefzki od centrum - - - -	6.	26.
Złączenie Plánety ♀ Wenuſa z ☉ Słońcem, z námienioną ſzerokością południową. - - - -	6.	46.
Wyście Wenuſa ♀ z centrum z pod ☉ Słońca, y koniec obſerwacyi ráno - - - - - -	9.	31.
Báwił Wenus ♀ od początku ſwego pod ☉ Słońcem, do ſkończenia obſerwacyi - - - -	6.	33.

Abrys pomienionego Przechodzenia Planety Wenuſa pod Słońcem.

Wſchod, Południe, Zachod, y Pułnoc, determinuią okrąg Słońca, przez ktorego ſrzodkiem linia znaczy Ekliptykę, álbo ſcieſzkę iego, ktorędy chodzi ná Zodyaku, ná tey linii punkt w ſrzodku, znáczy *centrum*, to ieſt ſrzodek Słońca.

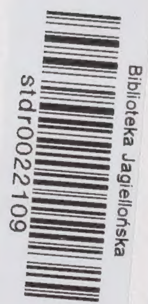
Wyżſzá liniá znáczy ſcieſzkę Wenuſa Planety, ktora ſzedł pod czás tego widowiſká, y nánotowány okrągło, w czaſie weściá iego w ſrzodku, y wyściá z pod Słońca, według wyrażeniá,

POŁUDNIE

PUŁNOC

CZytałem w Gázetach Wárſzawſkich dnia 6. Czerwca datowanych, że tam była obſerwowana tá apparycyá, iednak bez determinacyi zaſu, oprocz dnia, záczem objaśniłem ia tu. A iż piſze X. Stefan ukjna *S. I.* Obſerwator, iákoby przeście Wenuſa było *przez widzialną laszczyznę Słońca* Rz. Myli ſię bardzo, bo Słońce ieſt okrągłe, ná kſztałt uli ſferyczney, nie płáſkie; y z tym terminem *widzialne*, bo káżdy wizi że ieſt okrągłe. Co inſzego ieſt *discus* Słoneczny, iáko miſá wypuła, co inſzego płáſzczyzna, ktorey Słońce nie má. Chwáli ſię e Cudzoziemſkim Akademiom to opiſanie przeſłane będzie. Rz. Proemy tę ciekáwość y dawnym w Oyczyznie Akádemiom kommunikoać, bo wiedzą iak takie obſerwować widowiſka. Piſze dáley, że *Tákowy idok, iáko iedynie ieſt Aſtronomiczny, tak nie pociągá zá ſobą żádnych ſkutkow toremi Aſtrologiczna zábobonność żyiących pod Słońcem trwożyć zwykła.* Rz. Nie zytałem tego w Kálendarzách żádnych teraźnieyſzego Roku 1761. hociaż wſzyſcy Aſtrologowie o tym wiedzieli, komuż tę przyznać zábobonność? Piſze y te ſłowa, *iákoż szczęściem ſię ſtało że ten widok nie w ten zás, gdy Aſtrologia záwodne z plánet wrożenia czyniąca w szacunku była, ale gdy Akádemii mądrych wyrzucona zoſtała.* Rz. Proſzę oznamić, ktore to mądre Akademie, á ktore nie mądre? będziemy wiedzieli; y coby zá ſzacunek Aſtrologia miała, iak piſze, gdyby zawodne z Plánet wrożenia czyniła. Wſzak Aſtrologia częścią ieſt Fizyki, maiąca ſwoie ifluencye; naprzykład tá koniunktura Wenuſa z Słońcem ☌☉♀, Powietrza wilgoć rodzi więcey, albo mniey, reſpektem czaſow czterech części roku, piſze *Marchio Giſlerus w Ephemerydach, náyświeższy obſerwator ...*

Biblioteka Jagiellońska
stdr0022109

